

Fjeldørred (*Salvelinus alpinus*)

Beskrivelse

Videnskabeligt navn: *Salvelinus alpinus*

Synonymer: *Salmo alpinus*, *Salmo erytrinus*,
Salmo punctatus

Kaldenavn: Fjeldørred/rødding

Fjeldørred, Foto: Henrik Carl

Beskrivelse: Kroppen er langstrakt og torpedoformet. Skællene er meget små, og der er 190-240 langs sidelinjen. Farven er meget varierende efter køn, årstid og levested. I havet er fiskene næsten sølvblanke, og i yngletiden bliver især hannerne meget smukt farvede i orange og røde nuancer. Der er hvide pletter på en mørkere baggrund og en hvid stribe på kanten af de parrede finner. Fjeldørreden kan blive op til godt 100 cm og omkring 20 kg, men de fleste steder i naturen bliver de ikke nær så store, og mange steder findes regulære dværgbestande.

Forvekslingsmuligheder

Fjeldørreden kan let forveksles med kildeørreden, der også har meget små skæl og omtrent samme farver. De to arter kan lettest skelnes på farven/farvetegningerne, idet fjeldørreden ikke har de bugtede, lyse tegninger på ryggen, som er typiske for kildeørreden. Den mangler også kildeørredens små, røde pletter med hvidlig eller blålig kant, ligesom den mangler kildeørredens mørke stribe bag den hvide forkant på de parrede finner. Endelig er bagkanten af kildeørredens halefinne næsten lige, mens den er let kløftet hos fjeldørreden. Hybriden mellem de to arter – brøddingen – er endnu sværere at kende fra "rene" fjeldørreder, specielt hvis man har krydset en fjeldørred-han med en kildeørred-hun.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Fjeldørreden er såkaldt cirkumpolar i sin udbredelse, og den findes naturligt over store dele af den nordlige halvkugles koldere egne¹. Nogle steder danner den anadrome vandrestande, der vokser op i havet. Arten blev første gang indført til et dansk dambrug i 1865, og siden er den bragt til landet flere gange². Der findes kun få oplysninger om udsætninger/udslip i den fri natur i Fiskeatlassets database, og tilsyneladende klarer den sig dårligt i vore generelt alt for varme, iltfattige vandløb. Der er således ikke opstået ynglebestande efter udslippene. Den bruges primært som moderfisk til produktion af brøddinger i dambrugene, og sammen med disse bliver den undertiden udsat i put-and-take-søerne.

Score og baggrund

Vi benytter en skala fra 1-3. 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj

Sprednings-potentiale	Levestedets bevarings- eller naturværdi	Påvirkning af hjemme-hørende arter	Påvirkning af økosystemer	Økonomiske effekter	Helbreds effekter	Harmonia	Samlet
1	2	1	1	1	1	5	7

Spredningspotentiale: 1 (lav). Spredningspotentialet for fjeldørreden er vurderet til lavt. Selvom den findes i flere dambrug, hvorfra den sandsynligvis fra tid til anden undslipper til åerne, stiller den så store krav til vandmiljøet, at der ikke er tegn på nævneværdig spredning. Den udsættes i put-and-take-søer i store dele af landet, men der er ikke nogen viden om videre spredning ud i den fri natur herfra.

Levestedets bevarings- eller naturværdi: 2 (middel). Levestedets bevaringsværdi for fjeldørreden er vurderet til middel. Den hører nemlig naturligt hjemme i de klareste og koldeste bække og søer – levesteder der herhjemme er fåtallige og i konstant fare for at blive ødelagt af bl.a. forurening og udledning af næringsstoffer. For at finde frem til disse levesteder, skal den dog undslippe fra dambrug i nærheden, og det ser ikke ud til at ske ret ofte. Den bliver næsten udelukkende udsat i put-and-take-søer af begrænset naturværdi, og en del steder udsættes fjeldørreder kun i den kolde tid af året, da fiskene går til i sommervarmen. Af samme grund laves brøddinger, for disse er mere hårdføre og vokser bedre.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 1 (lav). Påvirkning af hjemmehørende arter er vurderet til lav. Selvom fjeldørreder er meget opportunistiske i deres fødevalg og æder en lang række forskellige hvirvelløse dyr samt småfisk, er der ikke grund til at tro, at de kunne få en særlig stor indflydelse på byttedyrene. I de fleste vandløb findes nemlig i forvejen bestande af hjemmehørende ørreder (*Salmo trutta*), og de er betydelig mere aggressive og territoriehævdende end fjeldørrederne. Der er derfor grund til at tro, at fjeldørrederne hurtigt bliver fortrængt. I vore søer er det heller ikke sandsynligt, at de vil kunne klare sig ret godt, og prædation fra gedder og aborrer vil formentlig hurtigt udrydde fjeldørrederne, hvis de skulle undslippe fra et nærliggende dambrug.

Påvirkning af økosystemer: 1 (lav). Påvirkning af økosystemer er vurderet til lav. Den tæthed af fjeldørreder, der skal til for at ændre økosystemerne, kan kun opstå, hvis der etableres ynglebestande, og det er som nævnt næppe muligt i vores klima. Global opvarmning gør det endnu mindre sandsynligt, at det vil ske i fremtiden.

Økonomiske effekter: 1 (lav). De økonomiske effekter for arten er vurderet til lav. De fleste steder vil fjeldørrederne hurtigt gå til grunde pga. uegnede miljøforhold og konkurrence med fx ørreder, hvis de slipper ud fra dambrugene. Skulle der mod forventning opstå egentlige bestande, vil de sandsynligvis blive et økonomisk aktiv, da det er en populær sportsfisk.

Helbredseffekter: 1 (ingen). Der er ingen kendte negative helbredseffekter for fjeldørreden, der er en glimrende spisefisk.

Total score = 7

Kilder

¹ Kottelat, M. & Freyhof, J. 2007. Handbook of European Freshwater Fishes. Kottelat, Cornol, Switzerland and Freyhof, Berlin, Germany.

² Rasmussen, G.R. 2012. Fjeldørred. S. 469-478 i: Carl, H. & Møller, P.R. (red.). Atlas over danske ferskvandsfisk. Statens Naturhistoriske Museum.